

Buletin informativ URBACT

Iulie 2013

BULETIN INFORMATIV URBACT

Raport Special – Alimente mai sănătoase, pentru o viață mai sănătoasă: Alimente Sustenabile în Comunitățile Urbane

De la criză, la șansa de a alege: reimaginarea viitorului în orașele cu populație în scădere

Exprimă-ți nevoile și așteptările pentru viitorul Program URBACT!

Raport special – Alimente mai sănătoase pentru o viață mai sănătoasă: Alimente Sustenabile în Comunitățile Urbane

Alimentația sustenabilă și sănătoasă reprezintă unul dintre subiectele arzătoare și complexe pentru Europa, abordate, în prezent, într-un proiect URBACT. În momentul în care a fost găsită carne de cal într-o varietate largă de

produse de vită procesate, consumatorii au fost revoltați și au devenit neîncredători. Acest scandal recent, care a lovit Europa, a dat o nouă valență proiectului URBACT [Sustainable Food in Urban Communities](#). Întrucât faza de implementare a acestuia a început deja, să aflăm care sunt obiectivele proiectului și căror provocări trebuie să le facă față orașele-partenere.

Pentru Stephanie Mantell, coordonator de proiect al partenerului-lider Bruxelles, scandalul cărnii de cal evidențiază importanța proiectului dedicat alimentelor sustenabile. „Consumatorii sunt îngrijorați și se simt dezinformați”, afirmă dna. Mantell. „Aceștia caută produse alimentare și producători în care pot avea încredere. Creșterea interesului și a conștientizării față de originea alimentelor consumate, reprezintă o fereastră de oportunitate în ceea ce privește încurajarea adoptării unei alimentații sustenabile și îmbunătățirea transparenței lanțurilor de aprovizionare.”

Acestea sunt obiectivele ambițiosului proiect URBACT, care se va desfășura în următorii doi ani, asumate de **cele zece orașe-partenere**. În cadrul proiectului, se va examina impactul asupra mediului înconjurător la toate nivelele lanțului alimentar; se va urmări reducerea cantității de alimente irosite și se vor căuta soluții la faptul că cetățenii s-au înstrăinat de originea alimentelor pe care le consumă, încurajându-i să aleagă un regim alimentar de proveniență locală, mai sănătoasă, iar dacă este posibil, se va încerca implicarea acestora în producție.

O treime din alimentele noastre sunt irosite

Miza este ridicată, așa cum indică datele prezentate de Organizația pentru Hrana și Agricultură a Națiunilor Unite: alimentele reprezintă peste 30% din cererea globală de energie și sunt responsabile de peste 20% din gazele cu efect de seră la nivel mondial. La nivel global, o treime din alimentele procesate destinate consumului populației sunt irosite sau se pierd pe parcursul procesului.

Proiectul vizează trei categorii de probleme:

- Cultivarea, care include facilitarea culturilor în mediul urban, cel al fermelor și grădinilor
- Livrarea, analizând lanțul aprovizionărilor, reducerea distanțelor parcurse și diminuarea amprentei de carbon
- Bucuria de a-i învăța pe oameni ce înseamnă prepararea alimentelor și regimul sănătos, precum și aprecierea producției locale de bună calitate.

Orașele partenere includ o gamă largă de situații și provocări. Alături de partenerul-lider Bruxelles, se află Bristol (Marea Britanie), Atena (Grecia), Messina (Italia), Lyon (Franța), Gotenburg (Suedia), Oslo (Norvegia), Ourense (Spania), Vaslui (România) și Amersfoort (Olanda).

Partenerii care reprezintă orașe-capitale au o densitate ridicată a populației, având, astfel, mai puține posibilități de a transforma spațiile urbane în parcele cultivate. Însă, în Atena au fost planificate simbolic câteva „străzi verzi”, iar în Oslo se promovează „acoperișurile verzi”, ca extinderi ale spațiului destinat grădinii, fapt care asigură clădirii un strat de izolație în plus, reducând, în acest fel, amprenta emisiilor de carbon. În Bruxelles s-a introdus ideea promovării „parcurilor comestibile”, care nu sunt doar spații amenajate cu aranjamente florale, ci și culturi din care cetățenii se pot servi.

Reamenajarea spațiilor publice pentru producerea alimentelor

„Cu siguranță, nu avem de gând să ne străduim ca aceste spații să devină auto-suficiente în Bruxelles”, spune Stephanie Mantell. „Însă nu este vorba doar despre cantitatea alimentelor produse, ci discutăm și în termeni de conștientizare. Analizăm diferitele roluri ale agriculturii urbane, nu doar producția, ci și re-însușirea simbolică a spațiilor publice care, de altfel, nu sunt utilizate într-un mod pozitiv.”

Unele orașe au tradiții puternice în ceea ce privește alimentația, iar proiectul caută reafirmarea și întărirea acestora. Spre exemplu, Messina, un oraș activ în mișcarea „slow food” (o replică pozitivă asupra fenomenului „fast food”) dorește să combată problema șomajului, instruind tinerii în arta specialităților culinare siciliene, pentru demararea unor mici afaceri într-un cadru organizat la Universitatea de Științe Gastronomice.

Ourense este gazda festivalurilor gastronomice galiciene și pune preț pe piețele alimentare stradale, însă deține culturi agricole abandonate în satele învecinate, pe care ar vrea să le revitalizeze. Lyon, de asemenea, este o capitală gastronomică cu 65 de piețe alimentare stradale. Dorește, însă, promovarea acestui concept și în randul cetățenilor defavorizați.

Și Amersfoort, care a fost numit anul trecut „capitala gastronomiei olandeze”, este foarte activ în ceea ce privește tradițiile culinare, primind sprijin din partea autorităților pentru demararea unor inițiative de utilizare a terenurilor pentru culturi agricole.

O generație care nu mai poate găti

În contrast, în Bristol, precum și în cea mai mare parte a Marii Britanii, mulți cetățeni au pierdut contactul cu cultura gastronomică, astfel încât o întreagă generație nu mai știe să gătească, bazându-se pe semi-preparatele din supermarket-uri, sau pe fast-food, riscând implicații serioase în ceea ce privește propria sănătate și crescând numărul cazurilor de obezitate. Coordonatorii proiectului au identificat zonele private cu alimente proaspete din oraș, dorind să îmbunătățească accesul cetățenilor la alimentele sustenabile, printr-o serie de inițiative.

Un partener care constituie un exemplu excelent pentru celelalte orașe este Vaslui. Acesta idemonstrează flexibilitate în ceea ce privește alimentația, reușind să își păstreze tradiția cetățenilor care tind să își cultive singuri parcelele și să își conserve singuri alimentele. Până acum, un singur supermarket a fost deschis în oraș. „Proiectul URBACT ajută partenerii români să aprecieze mai mult ceea ce au deja”, spune Stephanie, „și

încercăm, dacă este posibil, să păstrăm acest obicei. Este, de asemenea, o sursă de inspirație pentru ceilalți parteneri.”

Poate că partenerii scandinavi Oslo și Gothenburg au un sezon de cultivare mult mai scurt, însă ei sunt campioni la alimentele ecologice. Gothenburg își propune să furnizeze cantinelor școlare ingrediente organice în proporție de 50% și carne ecologică în proporție de 100%. Cu ocazia participării la o întâlnire transnațională în Gothenburg, la sfârșitul lunii mai a.c., partenerii au vizitat și cantinele școlare. "Ei au reușit să facă acest lucru cu un cost de doar 1 euro/elev/masă", spune Stephanie. "Această realizare ne stimulează să realizăm faptul că, dacă ai aceste decizii la nivel politic, se pot reduce costurile, chiar și pentru mesele organice."

Orientarea către familiile mai sărace

În cadrul proiectului, în toate orașele, se pune un accent deosebit pe gospodăriile cu venituri mici, unde familiile au mai puține opțiuni și sunt susceptibile de a avea diete mai sărace. "În Bruxelles, aproximativ un sfert din populație trăiește sub pragul sărăciei", spune Stephanie, "astfel încât aceasta este, într-adevăr, o prioritate asupra căreia vom lucra aici - să ajungem la ei și să îi includem în proiect."

Acest proiect se suprapune, într-o anumită măsură, cu proiectul URBACT „Markets” și deja suntem în legătură cu Barcelona, Partenerul-Lider al proiectului. Stephanie afirmă: "Încercăm să folosim acest proiect URBACT pentru a obține o mai bună imagine de ansamblu și o integrare mai strategică asupra a tot ceea ce se întâmplă."

Pașii următori

Atelierele de lucru transnaționale sunt împărțite pe trei teme: cultivarea, livrarea și savurarea. Următorul, care va avea loc la Oslo, în perioada 10-12 septembrie a.c., va fi dedicat cultivării.

În februarie 2014, Bruxelles va găzdui conferința interimară care va analiza rezultatele atelierelor de lucru pe toate cele trei teme. Apoi, al doilea set de ateliere de lucru de anul viitor va cuprinde: Cultivarea, la Messina, în aprilie, Livrarea, la Lyon, în iunie, și Savurarea, la Vaslui, în luna septembrie.

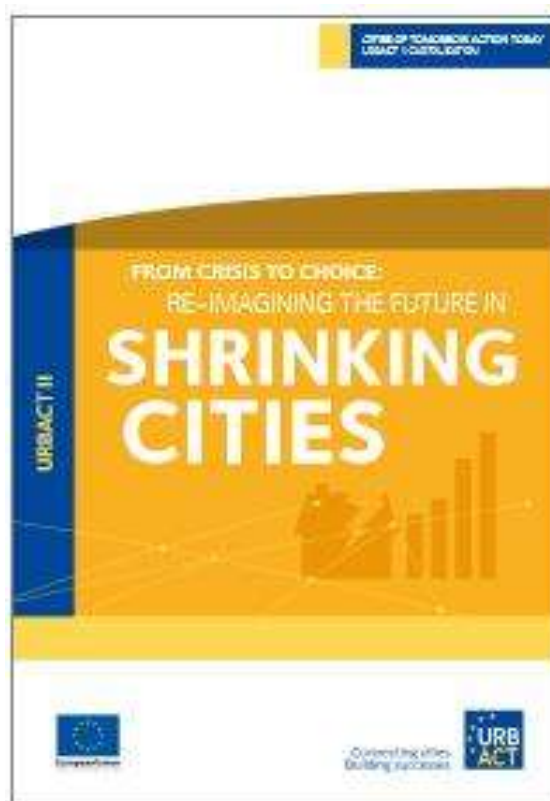
În final, Atena va găzdui, în martie 2015, conferința finală pe toate cele trei teme.

Citiți mai mult:

- [Sustainable Food in Urban Communities](#) – website-ul URBACT

- [Modalități inovative de producție a alimentelor: Elemente de inspirație pentru orașul olandez Amersfoort](#) – Blog-ul URBACT
- [Blogul Food in Urban Communities](#) – website

De la criză, la șansa de a alege: reimaginarea viitorului în orașele confruntate cu fenomenul de declin socio-economic și demografic

Cum să regenerăm orașele aflate în declin demografic? Aceasta este provocarea-cheie abordată în lucrarea "**De la criză, la șansa de a alege: reimaginarea viitorului în orașele aflate în declin**", care face parte dintr-o serie de șase noi rapoarte tematice URBACT "Orașele de mâine: acțiunile de astăzi". Elaborat de Dr. Hans Schlappa și Prof. William JV Neill, acest raport face apel la un nou realism în ceea ce privește regenerarea urbană în zonele aflate în declin socio-economic, precum și o schimbare de paradigmă în ceea ce privește abordările față de regenerarea orașelor confruntate cu scăderea populației.

Premize

Declinul urban a ajuns în topul priorităților pe agenda politică europeană. Orașele aflate în declin demografic se confruntă, de obicei, și cu scăderea veniturilor, creșterea șomajului, emigrarea populației active, problema clădirilor și terenurilor excedentare, dar și cu o infrastructură fizică supradimensionată pentru populația pe care o deservește.

Bazându-se pe o gamă largă de studii de caz și pe cele mai actuale dezbateri, grupul de lucru URBACT "Orașele aflate în declin: provocări și oportunități", lansat la începutul anului 2012, s-a axat pe dezvoltarea de opțiuni de strategii durabile pentru orașele aflate în declin. Acest grup de lucru URBACT a reunit dovezile din cadrul [proiectelor URBACT](#), dar și din partea unei game largi de factori interesați din toată Europa. Rezultatul final al acestui proces de reflecție colectivă a fost elaborarea acestui raport tematic.

"Vom examina, în general, ce perspective realiste de opțiuni strategice au orașele confruntate cu declinul și vom identifica acțiuni, cerințe de implementare și bune practici pentru re-imaginarea unui viitor durabil", explică autorii acestui raport.

Dezvoltarea de noi opțiuni strategice în contextul declinului orașelor

Această lucrare începe cu o prezentare a dinamicii și a măsurii în care problemele de declin urban ating practica regenerării urbane contemporane.

Dr. Hans Schlappa și prof. William JV Neill explică astfel: "Facem apel, ca punct de plecare, la un <nou realism> în ceea ce privește regenerarea urbană în zonele aflate în declin socio-economic și la nevoia unei schimbări de paradigmă în ceea ce privește abordările noastre față de regenerarea orașelor afectate de declinul. Apoi, prezentăm un model de dezvoltare de strategii care recunoaște că factorii de decizie trebuie să iasă dintr-o situație impusă cu posibilități de alegere foarte limitate și să stimuleze un proces de strategie emergentă care implică populația locală și creează opțiuni realiste de dezvoltare."

Autorii susțin că orașele trebuie să învețe mai degrabă să conceapă dezvoltarea urbană durabilă ca pe un proces de schimbare ciclic continuu, decât să pretindă că dezvoltarea socio-economică este o evoluție liniară și previzibilă de la status quo, la un viitor mai bun.

Cazurile orașelor Detroit și Altena

Sunt elaborate două studii de caz contrastante - unul servește drept avertisment, iar celălalt ilustrează un exemplu de bună practică. Detroit este prezentat ca un exemplu de cum să nu abordăm

declinul urban și subliniază potențialele pericole cu care s-ar putea confrunta chiar și orașele mari și puternice. Acest exemplu de situație nefavorabilă este inclus pentru ilustrarea dramatică a consecințelor pe care le poate avea accentul pus prea puternic pe dezvoltarea economică și integrarea regională ineficientă a dezvoltării urbane și a strategiilor de regenerare.

Apoi, Detroit este în contrast cu un exemplu din proiectul URBACT OP-ACT, care a dezvoltat idei cu privire la modul de a aborda fenomenul de decădere a orașelor, într-o abordare holistică și într-un mod integrat. Deoarece autorii explică faptul „că cele mai multe orașe în declin din Europa sunt orașe mici și mijlocii, am ales intenționat Altena, pentru a ilustra un proces de lucru de succes, prin constrângerile create cu privire la contractarea orașelor și față de alegerile pentru dezvoltare durabilă, cu foarte puține resurse suplimentare”.

Re-configurând un viitor în contextul declinului orașelor

Continuând să fie ilustrat cu studii de caz, raportul analizează, apoi, aspectele generice de dezvoltare a perspectivelor realiste cu privire la opțiunile de dezvoltare strategică a orașelor în declin. Acesta include cerințele generale ale procesului, precum și listele de verificare cu privire la conținutul de re-imaginare a scopului și a viitorului unui oraș în declin. Este subliniat fenomenul de declin a orașelor, care trebuie să dezvolte o nouă perspectivă asupra unui scop viitor. Autorii avertizează împotriva conceptelor de dezvoltare „rehashing”, care au generat prosperitate și creștere în trecut, și arată cum orașele pot crea noi perspective, care sunt construite pe angajamentul cetățenilor, nu doar din considerente economice.

Confruntarea cu mediul fizic și adaptarea serviciilor

Raportul continuă cu discuția despre provocările asociate cu mediul fizic, încurajând, în mod special, utilizarea temporară a terenurilor și clădirilor, care pot aduce o diferență semnificativă în ceea ce privește situația socio-economică și calitatea vieții într-un oraș aflat în declin.

În penultimul capitol, autorii abordează adaptarea serviciilor. „Aici ne concentrăm asupra problemelor care apar în legătură cu îmbătrânirea populației, deoarece orașele în declin tind să aibă o proporție mare locuitori în vârstă, dar ne ocupăm și cu probleme generale, precum: reforma serviciului, economia socială, inovarea socială și coproducția serviciilor sociale. De asemenea, încercăm să demonstrăm faptul că ideile-concept despre orașele favorabile copiilor și vârstnicilor pledează pentru un mediu urban de înaltă calitate, în care locuitorii se

pot bucura de o viață sigură, sănătoasă, plină de satisfacții din punct de vedere social și economic”.

Autorii concluzionează: „În ciuda marilor provocări cu care se confruntă persoanele care trăiesc în orașele aflate în declin și lucrează acolo, acest lucru arată că schimbările demografice și declinul urban reprezintă forțele motrice de modernizare și inovare. Orașele cu populație în scădere sunt orașe în tranziție. Cei care conduc aceste orașe și care locuiesc în ele trebuie să conteste explicațiile anterioare despre status quo și să construiască o nouă viziune pozitivă asupra viitorului orașului lor - care poate fi de mai mica anvergură decât în trecut, dar ar putea fi, de asemenea, mai bună, în multe alte feluri”.

Informații suplimentare:

- [De la criză la alegere: Re-imaginarea viitorului în orașele în scădere](#) Format complet – PDF
- [Seria de rapoarte tematice URBACT „Orașele viitorului: Acțiunile de astăzi”](#) - Website URBACT

Exprimă-ți nevoile și așteptările pentru viitorul Program URBACT!

URBACT va continua să sprijine orașele pentru o dezvoltare urbană integrată și durabilă în Europa și în următoarea perioadă de programare 2014-2020. În perspectiva următorului program, este crucial să reflectăm, astăzi, asupra modului în care programul URBACT poate sprijini mai bine orașele, pentru a aborda diferite provocări cu care se confruntă și pentru a dezvolta politici urbane eficiente. Vă invităm să vă exprimați opiniile cu privire la nevoile și așteptările legate de viitorul program URBACT. [Contribuie și tu acum!](#)

Proiectul de regulamente de cooperare teritorială europeană care va reglementa viitorul Program de URBACT afirmă că „FEDR sprijină cooperarea interregională pentru consolidarea eficienței politicii de coeziune în promovarea schimbului de experiență privind identificarea, transferul și difuzarea de bune practici referitor la dezvoltarea urbană durabilă, inclusiv legăturile urban-rural”.

Un Grup de Lucru Comun privind tematica programării a fost creat atât cu sprijinul acelor state membre care au exprimat un interes, cât și cu sprijinul Comisiei și este prezidat de către Autoritatea de Management franceză. Prima întâlnire a avut deja loc în noiembrie 2012, iar 5 ședințe suplimentare sunt planificate înainte de

sfârșitul anului 2013, pentru a discuta principalele probleme ale următoarei perioade de programare și pentru a proiecta viitorul program operațional.

La sfârșitul anului trecut, principalele nevoi ale orașelor au fost colectate de statele membre și statele partenere prin intermediul unui chestionar elaborat de Secretariatul URBACT. Această acțiune a fost principala sursă de informații cu ajutorul căreia sunt identificate nevoile și așteptările orașelor și autorităților naționale.

Această consultare va fi aprofundată prin intermediul schimburilor cu rețelele orașului, asociațiilor și organismelor care lucrează în domeniul dezvoltării urbane durabile. În acest sens, sunteți invitați să trimiteți comentariile dumneavoastră și întrebări. O pagină web disponibilă [aici](#) permite părților interesate să ofere contribuții și să primească feedback prin intermediul unui formular de contact.

- Care sunt cele mai importante provocări urbane cu care se confruntă orașele, de exemplu, orașul tău? Cum pot rețelele de schimb transnaționale să susțină orașele în abordarea acestor provocări?
- Ce fel de capacități și competențe ar trebui să fie consolidate la nivel local, pentru a transpune lecțiile din rețelele URBACT în acțiuni concrete (de exemplu, în ceea ce privește gestionarea orașului, instrumentele de politică, domeniile de politică legate de aspecte urbane, etc)? Cum ar putea soluționa programul aceste nevoi, în ceea ce privește activitățile de consolidare a capacităților?
- Care sunt principalele obstacole pentru orașe în privința participării la programul URBACT?

Informații suplimentare:

- [Viitorul Program URBACT și formularul de contact](#) - website-ul URBACT

URBACT II

URBACT is a European exchange and learning programme promoting sustainable urban development.

It enables cities to work together to develop solutions to major urban challenges, reaffirming the key role they play in facing increasingly complex societal challenges. It helps them to develop pragmatic solutions that are new and sustainable, and that integrate economic, social and environmental dimensions. It enables cities to share good practices and lessons learned with all professionals involved in urban policy throughout Europe. URBACT is 181 cities, 29 countries, and 5,000 active participants

www.urbact.eu/project

